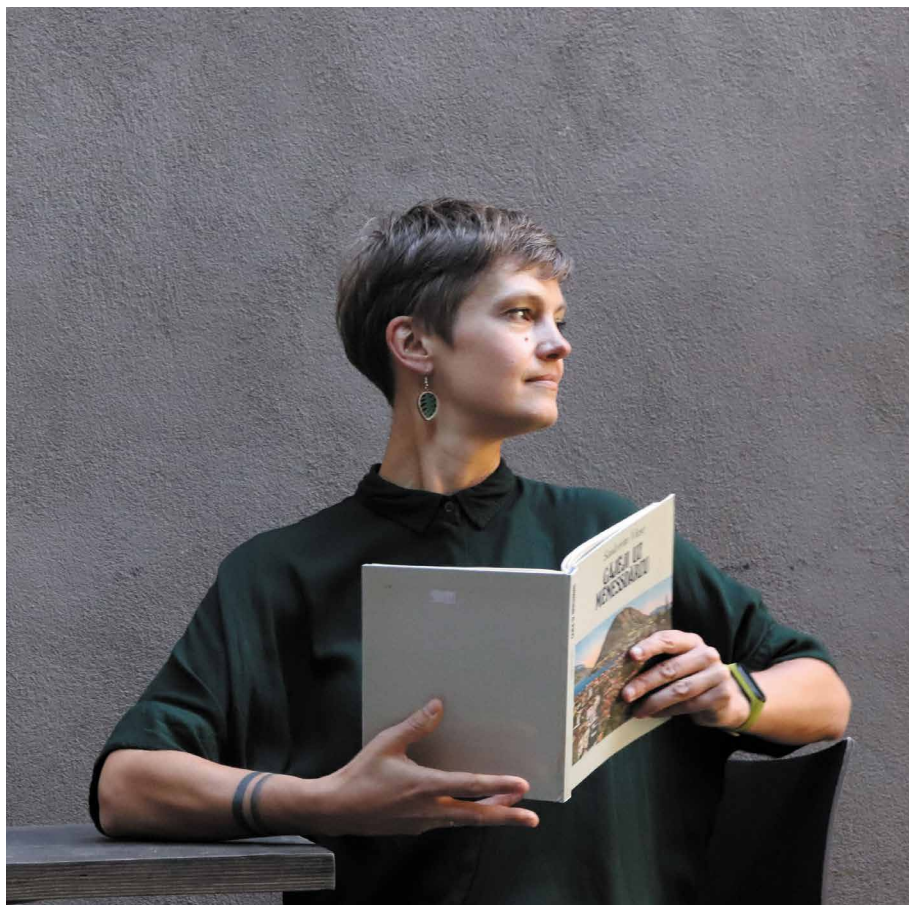

ZINNESIS

OKTOBRIS 2023 #236

“Pārlasījusies es nekad neesmu. Man liekas, ka tas īsti nav iespējams, tāpēc ka pārēdoties tu savam ķermenim nodari pāri, bet lasīšana kā process tevi bagātina. Protams, vienā brīdī ir svarīgi pateikt stop un padzīvot arī savu dzīvi, ne tikai grāmatu varoņu dzīvi... Ar jebkuru atkarību vai pārmērību ir tā, – kamēr tu pie grāmatas vai seriāla neesi aizsēdējusies tiktāl, ka esi aizmirsusi no bērnudārza izņemt bērnu, viss ir kārtībā.”

Lelde Jauja

JĀNIS ROZE

GRĀMATU IZLASE BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

LĪDZ **-50%**

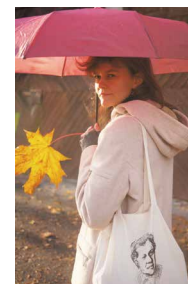
1.–31. OKTOBRIS

 ZVAIGZNE ABC

IESKATIES!

Ir rudens, mēs gērbjamies siltāk, kamēr koki – atkailinās. Reizēm arī grāmatu lasīšana ir iekšēja atkailināšanās, urķēšanās iekšējās pasaules patiesībā un varbūt arī melos? Apjukums, jautājumi, uz kuriem nav un nav atbilžu. Vai vajag? Kamēr vien grāmatas rosina jaunus jautājumus un pārdomas, varbūt var iztikt, jo, pat ja atbilde būtu, tā nekad nebūtu visiem viena. Tāpat kā viedoklis par izlasītu grāmatu, tomēr labi, ja tāds ir. Apspriedām to *Grāmatplauktu stāstu* sarunā ar rakstnieci Leldi Jauju, – ka katrs grāmatā izlasa to, kas viņam tobrīd ir aktuāls, tālab – nav brīnums, ka ir tik daudz dažādu redzējumu par vienu un to pašu grāmatu. Vieni tajā redzēs laimīgas beigas, bet citi beigas neredzēs vispār. Un te var gan smieties, gan raudāt, gan vienkārši priecīgi nopūsties: labi vien, ka esam tik dažādi. Tāpēc jau ir interesanti, piemēram, sanākt grāmatu klubos un par izlasīto parunāt. Šobrīd, starp citu, uzplaukst arvien jauni un jauni grāmatu klubi. Savā pažiņu lokā zinu vismaz piecus, ja ne vairāk. Par to ir milzīgs prieks, jo par grāmatām ir svarīgi

runāt, turklāt visur. Ne tikai grāmatu klubos, bet arī ģimenēs, draugu lokos, medijos, sociālajos tīklos un kultūras burzīnos. Es pat teiktu ne tikai runāt, bet visur un vienmēr ņemt līdzi grāmatu. Manī joprojām izraisa sajūsmu cilvēki, kuri sabiedriskā vietā atver grāmatu un sāk to lasīt vai vismaz pašķirsta. Cilvēki, kuri lasa, manī raisa cieņu un apbrīnu. Viņiem ir laiks, viņi mīl valodu, viņi iepazīst sevi un grib uzzināt vairāk par citiem. Viņi ir interesanti, viņiem ir interesanti! Lai izdodas rudenī izlasīt vairāk nekā vasarā!

Inga Pizāne,
dzejniece un “Jānis Roze”
sociālo tīklu satura veidotāja

NEDĒĻAS PIEDĀVĀJUMS

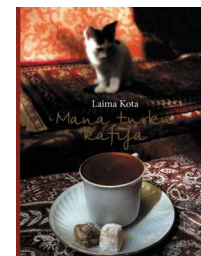
9.–15. oktobris

€ 6,50
~~€ 15,89~~

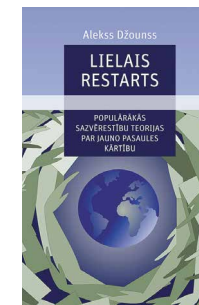
16.–22. oktobris

€ 4,00
~~€ 8,91~~

23.–29. oktobris

€ 6,50
~~€ 13,30~~

30. oktobris –
5. novembris

€ 6,10
~~€ 18,40~~

Inguna Daukste-Silasproģe

BALSIS PĀR JŪRU

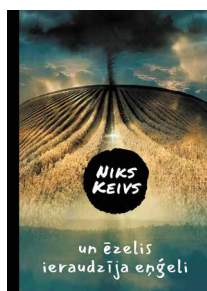
Grāmatas mākslinieks Jānis Esītis

Sērijas "Es esmu..." monogrāfija par Gunaru Janovski

"Rakstnieks ne reizi vien atzinis, ka darbos ir izdzīvojis savu dzīvi dažādos variantos un iespējās, ka nav varējis uzrakstīt neko, kam pats nav bijis līdzdalībnieks vai vērotājs. Tā ir Janovska prozas būtiska iezīme, un tajā saskatāms arī viņa prozas spēks – dzīvot ar savu laiku un izdzīvot savu laiku, meistarīgi savas dzīves pavedienus saaužot ar literāro varoņu dzīvi." (Dr. philol. Inguna Daukste-Silasproģe)

Dienas Grāmata

Grāmata tapusi ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu.

ATKĀRTOTS IZDEVUMS

Nīks Keivs

UN ĒZELIS IERAUDZĪJA EŅĢELI

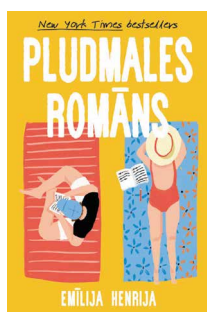
No angļu valodas tulkojis Mārtiņš Pomahs

Grāmatas mākslinieks Jānis Esītis

"Šajā Nika Keiva romānā ir viss, kas plūst no viņa agrīnajiem skaņdarbiem – purvaino Amerikas dienvidu gotiskās ainavas, krāšņa valoda, trauksmais ritms un nebeidzami iekšējo dēmonu ganāmpulki, kas skrubinās pa varoņu dvēselēm kā pa atskaņojušās

ģitāras stīgām. Pirms, pēc un arī lasīšanas laikā noteikti jānoklausās Nika Keiva, Mika Hārvija un Eda Kleitona-Džounsa 1998. gada albums ar tādu pašu nosaukumu – *And the Ass Saw the Angel!*" (Svens Kuzmins)

Dienas Grāmata

Emīlija Henrija

PLUDMALES ROMĀNS

No angļu valodas tulkojusi Ieva Melgalve

Mīlas romānu autore, kas vairs netic mīlestībai, un elitārās literatūras rakstnieks, kas iestidzjis rutīnā, met viens otram izaicinājumu vasaras garumā – izaicinājumu, kas varbūt mainīs viņu priekšstatus par to, kā jābeidzas stāstiem.

Augusts Everets ir kritiķu slavēts elitārās literatūras rakstnieks. Janvāre Endrūsa raksta romantiskus stāstus dāmām. Viņa savus varoņus saved kopā uz mūžu, savukārt viņš – iedzen kapā.

Evita

Abi ir pilnīgi pretstati.

Patiesībā viņus vieno tikai tas, ka trīs vasaras mēnešus viņi dzīvo kaimiņos katrs savā pludmales mājā bez naudas, bet toties ar radošo krīzi.

Līdz kādā pelēkā vakarā viņi noslēdz derības, cerot tādējādi izrauties no rakstniecības rutīnas dūksnāja: Augusts pa vasaru uzrakstīs kaut ko dzīvespriecīgu, savukārt Janvāre uzceps "nākamo dižo amerikāņu romānu". Viņa vedīs Gustu neīstos randiņos, kas būs kā no romantiskām filmām, bet viņš paņems Janvāri līdzī uz intervijām ar vietējā meža nāves kulta izdzīvojušajiem (cik tipiski). Abi pabeigs savas grāmatas, un neviens nebūs iemīlējies. Kā tad.

"Oriģināli, dzirkstoši spoži un viscaur ar sirdi..." (Sallija Torna, grāmatas "Ienaida spēle" autore)

Juhani Pitseps

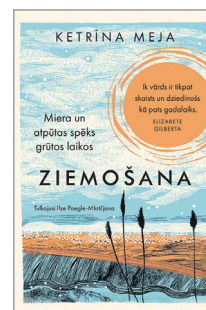
VECMĀMIŅA, KAS PĀRVĒRTĀS PAR KUCĒNU

Ilustrējusi Katrīna Ērliha

No igauņu valodas tulkojusi Marika Muzikante

Igaunijā un nu jau arī Latvijā pazīstamā un iemīļotā bērnu rakstnieka Juhani Pitsepa grāmata "Vecmāmiņa, kas pārvērtās par kucēnu" ir sirsnīgs, omulīgs un vietām ļoti aizkustinošs stāsts par vecmāmiņu un viņas mazmeitiņu Mariju, kā arī mammu, tēti un diviem suņiem – Saku un Susi. Igaunju rakstnieks un dabas pētnieks Juhani Pitseps mīl dzīvniekus un putnus, vecus cilvēkus un mazus bērnus, tāpēc viņa stāsti allaž ir labestības pilni un māca mazajam lasītājam līdzās dzīvošanas mākslu. Latviski jau iznākušas divas viņa grāmatas – "Paulīnes sapņu mežs" un "Ir mēness zelta kuģis" (Jānis Roze), par kuru Juhani, māksliniece Gundega Muzikante un tulkotāja Marika Muzikante 2022. gadā saņēma Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu.

Līksmās un košās ilustrācijas šai grāmatai zīmējusi igauņu māksliniece Katrīna Ērliha, kas latviešu bērniem arī ir jau pazīstama. Viņa ilustrējusi Tīas Selli grāmatu "Mia ir priecīga" (Jānis Roze), kas 2018. gadā ieguva Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu kā labākā tulkotā bērnu grāmata.

Ketrīna Meja

ZIEMOŠANA

No angļu valodas tulkojusi Ilze Paegle-Mkrtčjana

Ziema ir īpašs gadalaiks. Tas ir laiks, kad mēs varam pakāpties soli atpakaļ un atrast vietu, kur darīt visnozīmīgākos darbus. Ziema ir kā sējas laiks, kad zeme tiek uzarta un uzirdināta, lai tajā atkal varētu krist sēkla. Bez ziemas nav arī vasaras. Ziema ieliek pamatus un izlauž ceļu. Vienlaikus ziema un ziemošana ir arī ļoti emocionāls ceļojums.

Grāmata "Ziemošana" ir iejūtīga meditācija par dzīves tukšajiem periodiem, par laiku, kad jāuzmeklē drošs patvērums, lai atgūtos un parūpētos par sevi. Ketrīna Meja

neuzkrītoši rāda, kā pārdzīvot šo laiku, apzinoties, ka ziemas un vasaras cilvēka mūžā, gluži tāpat kā gadalaiki, ir dzīves uzplūdi un atplūdi.

Šī grāmata ir bieži nesaprasta gadalaika cildinājums un cieņas apliecinājums cilvēka pārsteidzošajai spējai mācīties un attīstīties.

Helios

Zigurds Neimanis

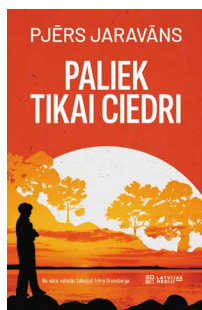
DUBULTPORTRETS

Zvaigzne ABC

Pazīstamais aktieris un režisors jau agrāk iemēģinājis roku arī rakstīšanā, taču lielajā prozā šī ir autora debija. Kriminālromāns, kura lappusēs saplūst divi monologi – jaunā un vecā vīrieša – katrs savā balsī vēsta par notikumiem pirms un pēc vairākām slepkavībām, un beigās šis vēstījums noved pie negaidīta atrisinājuma.

Romānā ir divi galvenie varoņi – pensionēts izmeklētājs Pauls Ezerlīcis, saukts par Sapalu, un noziedznieks, iespējamais slepkava, bijušais bērnu nama audzēknis Arturs Kaminskis jeb Džinō. Katram no viņiem ir sava balss, savs viedoklis un sava taisnība.

Autors pamīšus apraksta Sapala un Džinō dzīvi pēc tam, kad ir konstatēts noziegums – kādā mazpilsētā ir nogalināta pastniece un autobusa šoferis. Paralēli kriminālajai intrigai lasītājam ainu pēc ainas atklājas abu varoņu pagātne. Bauda lasīt!

Pjērs Jaravāns

PALIEK TIKAI CIEDRI

Samīrs uzauga Vācijā, taču viņa sirds vienmēr piederējusi Libānai – skaistajai, noslēpumainajai dzimtenei, par kuru bērnībā tik daudz stāstīja tēvs. Taču pirms divdesmit gadiem tēvs no viņa dzīves negaidīti pazūd gluži kā kāds paša noslēpumaino leģendu varonis, atstājot daudz neatbildētu jautājumu.

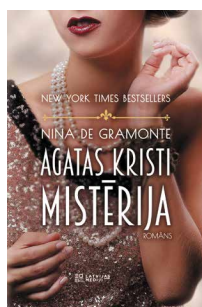
Samīrs beidzot ir gatavs noskaidrot patiesību un dziedēt traumas, tāpēc dodas ceļojumā, kas savienos tagadni un pagātņi un izvedīs viņu cauri sarežģītai un sašķeltai valstij. Vienīgās norādes ir veca fotogrāfija somas kabatā un tēva stāsti, kuri izrādīsies

daudz patiesāki un bīstamāki, nekā viņš jebkad uzdrīkstējās domāt.

Grāmatas izdošanu līdzfinansē Eiropas Savienība un Latvijas Republikas Kultūras ministrija.

Kultūras ministrija

Nina de Gramonte

AGATAS KRISTI MISTĒRIJA

Nena O'Dī ir apņēmības pilna aizvilināt no ģimenes Ārčibaldu Kristi – slavenās rakstnieces Agatas Kristi vīru. Kad Ārčijs iekrīt Nenas saldajās amatās un pieprasa šķiršanos, Agata Kristi paņem rakstāmmašīnu un dodas prom, atstājot meitu aukles uzraudzībā. No rīta klints malā tiek atrasta pamesta Agatas mašīna, un rodas jautājums – vai rakstniece bija tik izmisusi, lai mestos ūdenī un atstātu savu meitu bez mātes?

Tikai kad Agata Kristi vienpadsmit dienas vēlāk uzrodas, mistērija tiek atrisināta un noskaidrojās, uz ko spējīga sieviete sava bērna dēļ.

Nīls Ričards, Maikls Kostello

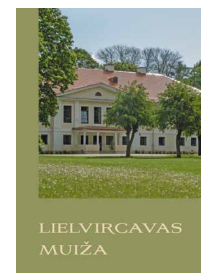
ČERINGEMAS MISTĒRIJAS. SNIEGA AKLUMS

“Čeringemas mistēriju” 3. grāmata

Tikai dažas nedēļas pirms Čeringemas svētku koncerta, pašā karstākajā kora mēģinājumā laikā, notiek visļauņākais – viena no dziedātājiem, Kērstija Kīmbola, iet bojā. Korim nesen pievienojies bijušais policijas izmeklētājs Džeks. Viņš zina, ka ārēji apburošās un mierpilnās pilsētiņas iedzīvotājiem allaž ir pa kādam tumšam noslēpumam, tādēļ nav

pārsteigts, kad paziņa dalās ar aizdomām par Kērstijas nāves patiesajiem apstākļiem...

Džekam un Sārai noziegumu risināšana padodas vēsā angļu mierā – lai notiktu, kas notikdams, viņiem vienmēr atradīsies laiks tasītei patiesi labas tējas.

LIELVIRCAVAS MUIŽA

“2022. gada 9. jūlijā pēc restaurācijas un interjera aprīkošanas ar barona Pētera fon Klopmana deponētajām mēbelēm, mākslas darbiem, traukiem un lietišķās mākslas priekšmetiem durvis vēra Lielvircavas muižas kungu nams. Tā ekspozīcijā atspoguļojas reālai īpašnieku klātbūtnei tuvināta Latvijas un Baltijas aristokrātijas dzīvesveidam raksturīgā vide. Turpmākajos gados ekspozīciju ir paredzēts papildināt ar vēl plašāku iepriekšējo paaudžu ikdienā mazpazīstamu sadzīves priekšmetu klāstu, tādēļ šī grāmata iekļaujas Latvijas muižu un piļu kultūrai veltīto izdevumu virknē ar savu īpašo – Lielvircavas šarmu.” (Dr. habil. art. Ojārs Spārītis)

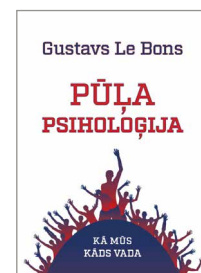

Gunars Janovskis

KAIJAS KLIEDZ VĒTRU

Romāna galvenais varonis ir žurnālists Egons Dielāns, kurš, lai atkoptos no alkohola atkarības ierodas Vilragā, mazā zvejnieku ciemā Kurzemes piekrastē, un apmetas pie atraitnes Eldas. Egons palīdz Eldai saimniecībā un starp viņiem uzplaukt jūtas.

Otra romāna līnija stāsta par leģendāro burukuģi “Mary Celeste”, kurš 1872. gadā atrasts jūrā bez apkalpes. Vecais kapteinis Bradiņš, pieredzējis jūras vilks, jaunībā bija matrozis uz kuģa, kas atradis “Mary Celeste”, un viņš romānā izklāsta savu versiju par šo noslēpumu.

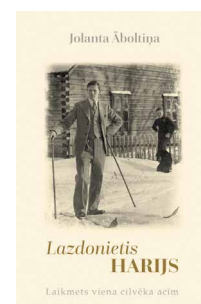
Gustavs Le Bons

PŪĻA PSIHOLOĢIJA

“Lasot šo klasisko sociālās psiholoģijas darbu, aicinu jūs domāt līdzīgi par to, kā attīstīt spējas kritiskāk vērtēt apkārt notiekošo un kā rīkotos jūs paši tad, kad kļūstat par daļu no pūļa: vienalga, vai pūlis veidojas fiziskajā vai virtuālajā realitātē. Atcerēsieties, ka tā ir mūsu kopīga atbildība – kolektīvi pieņemt pārdomātākus, atbildīgākus lēmumus, veidot saliedētāku, taisnīgāku sabiedrību, kā arī katram saglabāt savu personisko, unikālo, tikai sev raksturīgo spriestspēju.

Šī grāmata dod iespēju labāk saprast, kāpēc Latvijā daudzas lietas notiek tieši tā un ne citādāk!”

(Edgars Zelderis, Saeimas deputāts)

Jolanta Āboltiņa

LAZDONIETIS HARIJS LAIKMETS VIENA CILVĒKA ACĪM

Autore ir Harija mazmeita, kura caur grāmatas tapšanu rod iespēju no jauna iepazīt savu vectēvu un ļauj to izdarīt arī lasītājiem.

Grāmatā apkopotas Lazdonā dzimušā Harija Liepiņa dienasgrāmatas, sākot ar 1934. gadu, un kara laikā rakstītās vēstules ģimenei. Dienasgrāmatas un vēstules sniedz iespēju

izsekot Harija liktenim, vienas ģimenes liktenim, vienas lauku sētas liktenim. Lai gan stāstā nav neparastu pavērsienu, nav dziļu domu izklāsta, starp rindiņām ir nojaušams prieks vai skumjas, raizes vai atvieglojums, attieksme pret notiekošo.

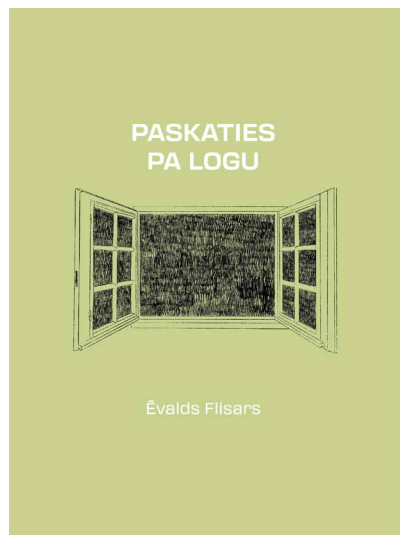

Ēvalds Flisars

PASKATIES PA LOGU

No slovēņu valodas tulkojusi Māra Gredzena

JĀNIS ROZE

Izdevniecība “Jānis Roze” mudina vairāk iepazīt latviešu lasītājiem līdz šim maz zināmo slovēņu literatūru – Ēvalda Flisara grāmata pusaudžiem “Paskaties pa logu” vistīcāmāk liks aizdomāties par vairākām mūsdienu sabiedrībā svarīgām tēmām.

Grāmatas galvenā varoņa, pusaugu zēna dzīves centrā ir viņa labākais draugs sivēns un Sarakstu grāmata, kurā viņš uzkrāj savus novērojumus par apkārtni pasauli pēc Nelaimīgā notikuma – starpgadījuma, kas neatgriezeniski izmainījis viņa dzīvi un kurā daļēji traumētas viņa uztveres spējas. Piecpadsmitajā dzimšanas dienā zēns saņem šokējošu dāvanu no vecākiem, kuri neaptver, ka viņu rīcību dēļ uzskatīs par noziegumu un tā radikāli izmainīs viņa skatu uz realitāti. Zēns jūtas tik vīlies apkārtējos, ka dodas uz tuvējo upi slīcināties. Upe ir robeža starp Horvātiju un Slovēniju, un to bieži šķērso migranti. Zēnu izglābj dažus gadus vecāks sīriešu jauniešs, un pateicībā par to viņš apņemas bēglim palīdzēt veikt dēkainu ceļojumu pāri Eiropai uz Londonu. Ceļā abi cenšas pārvarēt kultūru un reliģiju atšķirības un salāgot savus priekšstatus par draudzību, brīvību un vienlīdzību.

Ēvalds Flisars (1945) ir slovēņu rakstnieks, dramaturgs, esejists, redaktors, studējis salīdzinošo literatūru Ļubļanā, angļu valodu un literatūru Londonā un

psiholoģiju Austrālijā. Mūža pirmajā pusē divdesmit gadus pavadījis angļiski runājošā vidē, bet kopš 1990. gada galvenokārt dzīvo Ļubļanā. Grāmatas autors daudz ceļojis pa pasauli, apmeklējot vairāk nekā 90 valstis, guvis daudzveidīgu pieredzi, piemēram, dzīvodams Sidnejā, pelnīja iztiku kā metro vilciena vadītājs. Tomēr jau kopš 20. gadsimta astoņdesmitajiem gadiem viņa dzīve lielākoties saistīta ar rakstīto vārdu: Londonā viņš rediģēja (cita starpā) Zinātnes un tehnoloģijas enciklopēdiju un rakstīja stāstus un lugas BBC; Holivudā rakstīja scenārijus un darīja citus ar kino nozari saistītus darbus, bet kopš 1998. gada ir žurnāla *Sodobnost* galvenais redaktors. Flisars sarakstījis vairāk nekā 30 prozas darbu: stāstus, ceļojumu aprakstus, esejas, ap 15 lugu, scenārijus filmām un televīzijas raidījumiem, kas pazīstami daudzviet pasaulē; viņš uzstājies vairāk nekā 50 literatūras festivālos, viņa lugas bieži tiek iestudētas dažādos teātros, bet viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā 30 valodās. Septiņus gadus (1995–2002) Flisars bija Slovēnijas Rakstnieku asociācijas priekšsēdētājs. Daudzas viņa grāmatas nominētas vai apbalvotas ar Slovēnijas prestižāko literāro balvu *Kresnik*, viņš divkārt ticis nominēts arī starptautiskajai *IMPAC* balvai un saņēmis *Župančič* balvu par mūža ieguldījumu literatūrā.

Slovēņu rakstnieka Ēvalda Flisara romāns “Paskaties pa logu” (2018) ir sava veida eksperiments, kurā autors pārbauda gan valodas, gan (politkorekta) satura robežas. Stāstā, kas rakstīts otrajā personā, pamudinājumam regulāri tiek izmantots grāmatas nosaukumā ietvertā frāze “paskaties pa logu”, un tā iemieso sevī ko vairāk par vienkāršu aicinājumu pavērties ainavā otrpus stiklam. Grāmatas provokatīvais un daudzdimensionālais saturs aktualizē vairākus mūsdienu sociālajā vidē svarīgus jautājumus, tas uzrunā gan jaunākus lasītājus, gan pieaugušos. “Paskaties pa logu” ir aizkustinošs stāsts par draudzību. Vīspirms par cilvēka un dzīvnieka – zēna un viņa sivēna – sirsnīgajām attiecībām, pēc tam – par slovēņu zēna kristieša un sīriešu bēgļa musulmaņa draudzību. Aicinām ikvienu lasītāju iepazīties ar šo neparasto stāstu!

Grāmata izdota ar Slovēnijas Grāmatu aģentūras un Eiropas Savienības Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansiālu atbalstu.

Juta Nimfiusa

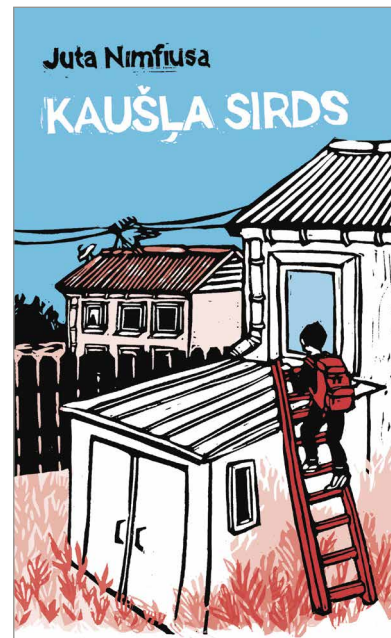
KAUŠĻA SIRDS

Ilustrējusi Dārta Stafecka

No vācu valodas tulkojusi Inga Karlsberga

Dr. psych. Baibas Martinsones pēcvārds

JĀNIS ROZE

Izdevniecībā “Jānis Roze” klajā nākusi grāmata jaunākā skolas vecuma bērniem, kuras centrā ir aktuāla un sāpīga tēma – vardarbība skolā un ģimenē. Un vienlaikus tā runā par “īpašo” bērnu iekļaušanos skolā un sabiedrībā. Šī ir grāmata, ko vajadzētu lasīt un kopīgi apspriest gan bērniem, gan viņu skolotājiem un vecākiem. Tā lasās raiti un atstāj gaišu pēciespaidu, un stāstu papildina brīnišķīgas linogrīzuma tehnikā veidotas ilustrācijas.

Desmitgadīgajam Kajam pakrūtē ieperinājies milzīgs niknums, kas liek darīt nejaukas lietas. Viņš slikti mācās, izrunājas un dara pāri mazākajiem, tāpēc bērni no viņa izvairās. Skolotāji jūtas bezpalīdzīgi, un Kajam draud izslēgšana no skolas. Kad klasē ierodas jaunā, Grēta, klases audzinātāja iecerē zēnu par viņas aizbildni – tā ir pēdējā iespēja parādīt, ka viņš gatavs laboties. Taču tas nav vienkārši, jo Grēta ir “īpašais” bērns, lēnīga un ļoti emocionāla, tāpēc Kajam jāmācās būt iecietīgam.

Kā pēcvārdā norāda psiholoģe Baiba Martinsons, šo grāmatu izlasīt būtu vērts ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem. “Tā atgādina, ka ir svarīgi saprast, kas slēpjas “aiz” bērna uzvedības, kādi ir viņa uzvedības cēloņi. Stāstā tiek runāts ne tikai par zēna uzvedību, bet arī viņa vecāku izturēšanos, gan apdraudot fiziski un emocionāli, gan klusu izvairoties no problēmas risināšanas un pieņemot upura lomu. Tāpat stāsts skaidri atklāj, cik liela nozīme bērna dzīvē, labklājībā, veiksmēs un grūtībās, draudzību veidošanā un arī atveseļošanā var būt skolai. Tajā nerimstoši tiek atgādināts, ka skolas uzdevums ir ne tikai sniegt akadēmiskās zināšanas, koncentrēties uz atzīmēm un reitingiem, bet sistemātiski ieguldīt pūles bērnu sociāli emocionālajā attīstībā un personības izaugsmē.”

Vācu rakstniece **Juta Nimfiusa** (1966) studējusi itāļu, vācu un spāņu literatūru un vairākus gadus strādājusi izdevniecībā par bērnu un jauniešu grāmatu redaktori, līdz beidzot pilnībā pievērsusies rakstniecībai. Viņa sarakstījusi 10 bērnu grāmatas un ir apvienības “Elbas autori” līdzdibinātāja. Kopā ar vīru, trim bērniem un kaķi Emmu dzīvo Hamburgā. “Kaušļa sirds”, vāciski izdota 2019. gadā, ir pirmā autore grāmata, kas tulkota latviešu valodā.

Māksliniece **Dārta Stafecka** (1990) studējusi grafiku Latvijas Mākslas akadēmijā un jau vairākus gadus strādā par grafikas un zīmēšanas skolotāju Jaņa Rozentāla Mākslas skolā. Šī ir viņas trešā ilustrētā bērnu grāmata, un ilustrācijas tai veidotas linogrīzuma tehnikā. Bērnu literatūrā Dārta sevi pieteica 2016. gadā ar ilustrācijām Ilmāra Šlāpina dzejolim “Es tiešām gribu sunīti” (Liels un mazs), izpelnoties nomināciju Jāņa Baltvilka balvai debijas kategorijā. Viņa dzīvo Rīgā, un viņai ir sunītis, vārdā Korijis.

Grāmata izdota ar Gētes institūta un Valsts kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu.

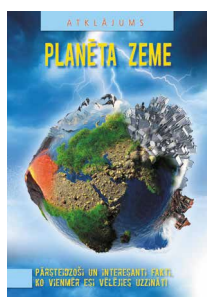

VINNIJS PŪKS GAIŠU DIENU GRĀMATA 2024

Šis kabatas kalendārs ļaus saplānot katru gada dienu, kā arī ik nedēļu iepriecinās ar jaukiem teicieniem un brīnišķīgām atziņām no Vinnija Pūka un viņa draugu dzīves. Gadagrāmātā ir iekļautas vārdadienas, svarīgākie svētki un brīvdienas.

“Diena bez draugiem ir gluži kā medus pods, kurā vairs nav ne pilītes medus!”

ATKLĀJUMS. PLANĒTA ZEME

Tulkojis Mārtiņš Karelis

Kurš ir cietākais minerāls? Cik augsta ir temperatūra Zemes centrā? Kura ir pasaulē lielākā valsts? Atbildes uz šiem un daudziem citiem jautājumiem atradīsi šajā interesantajā, krāšņām fotogrāfijām un attēliem bagātajā grāmatā. Te tu uzzināsi par zemestrīcēm, okeāniem un atmosfēru, kas sargā mūsu planētu. Aizraujoši fakti un viktorīna grāmatas beigās palīdzēs bērnam atklāt daudz jauna par mūsu planētu – Zemi. Sērijā “Atklājums” iznākusi arī grāmata “Saules sistēma”.

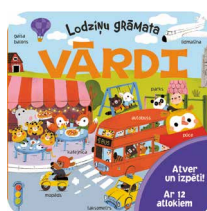

DISNEY MANI PIRMIE VAKARSTĀSTI

Tulkojuši Mārtiņš Karelis, Edvīns Raups, Dace Andžāne

Šajā krājumā iekļauti sirsnīgi Disneja studijas animācijas filmu stāsti, kas lieliski noderēs lasīšanai pirms miegla. Mazā kaķenīte Marija maskējas, lai varētu piedalīties Svinga dzimšanas dienas ballītē. Kucēns Traipiņš ļoti vēlas līdzināties drosmīgajam sunim Rintintinam. Mazie zaķēni brašā brālīša Ritkāja vadībā lieliski pavada laiku

vasarā. Lai jauka tikšanās ar šiem un vēl citiem dzīvnieku mazuļiem!

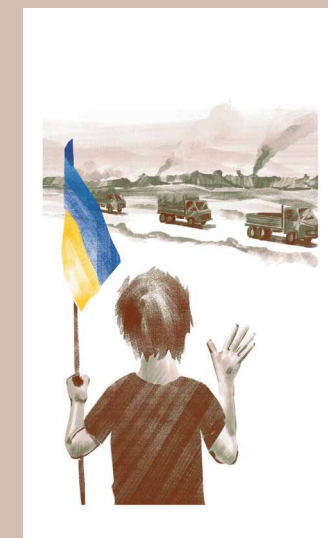
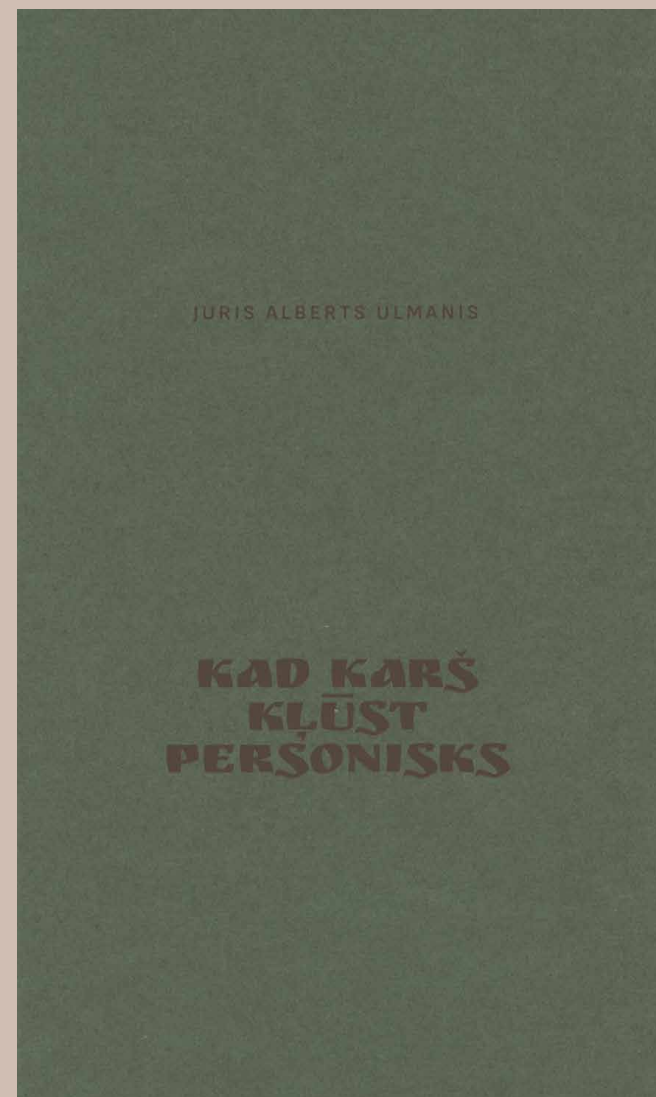
LODZIŅU GRĀMATA. VĀRDI

Tulkojusi Linda Kalna

Laiks pētīt un izzināt! Šī košā cietlapu grāmatiņa jautrā un interaktīvā veidā iepazīstinās ar jauniem vārdiem mājā, dārzā, skolā, pilsētā un laukos. Paver biezus dubultatlokus, un tu ieraudzīsi pārsteigumu! Spēlējoties un darbojoties bērns papildinās vārdu krājumu un attīstīs sīko motoriku.

EGMONT
Latvija

UKRAINAS ATBALSTAM

“Mans morālais kompass saka – ja kaimiņam deg māja,
es eju palīgā dzēst. Nav jautājumu. Eju un daru.

Un, kamēr eju un daru, es esmu liecinieks, es piedzīvoju karu.
Šis stāstu kopums ir mazas kara ikdienas skices. Sprakšķi tumsā.”

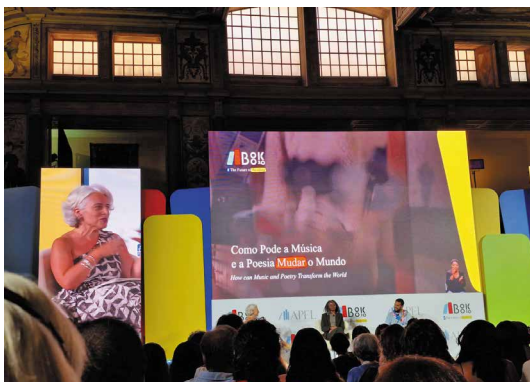
Juris Alberts Ulmanis

Visi ienākumi no šīs grāmatas tiks novirzīti NVO biedrībai
“TEV” Ukrainas aizstāvju atbalstam.

PIEZĪMES PAR GRĀMATU NĀKOTNI

ATSKATS UZ KONFERENCI BOOK 2.0 LISABONĀ

"Iespaidīgi, iedvesmojoši un ar plašu vērienu" – tā grāmatniecības tagadnei un nākotnei vēlīto konferenci *BOOK 2.0*, kas 31. augustā un 1. septembrī notika Lisabonā, raksturoja teju visi, ar ko gadījās apspriest gūtos iespaidus. Šī konference, kuru Portugāles grāmatizdevēju un grāmatirgotāju asociācija *APEL* rīkoja sadarbībā ar Lisabonas pilsētas pašvaldību, kultūras un izglītības ministriem un Portugāles prezidenta kanceleju, notika Belemā, tieši blakus prezidenta pilij, kuras dārzā septembra pirmajā nedēļas nogalē jau kopš 2016. gada notiek arī Belemas grāmatu svētki. Tā kā viens no *BOOK 2.0* atbalstītājiem ir programmas "Radošā Eiropa" projekts "Aldus Up", uz Lisabonu bija izdevība aizbraukt arī Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas (LGA) delegācijai. LGA valdes priekšsēdētāja Renāte Punka stāsta: "Portugāļu kolēģi izvirzījuši ambiciozu mērķi: palūkoties uz situāciju grāmatniecībā gan visaptveroši, gan šķērsgrīzumā, uzsverot to, ko savā ikdienas darbā cenšamies pastāvīgi atgādināt arī mēs – grāmata ir ikvienas demokrātiskas un progresīvas sabiedrības būtiska un neaizstājama pamatvērtība. Un viņiem tas spoži izdevās – starp aptuveni 60 runātājiem no dažādām valstīm bija Portugāles izglītības un kultūras ministri (starp citu, viņi abi konferences intensīvo, piesātināto programmu noklausījās no sākuma līdz beigām), televīzijas un preses žurnālisti, lielu Portugāles, Spānijas, Vācijas, ASV izdevniecību vadītāji, pašreizējā Starptautiskās Grāmatizdevēju asociācijas *IPA* prezidente, brazīliete Karīna Pansa, Pasaules Veselības Organizācijas reģionālā biroja vadītāja, gan grāmatniecības, gan izglītības jomu eksperti, protams, arī rakstnieki un

citu radošo profesiju pārstāvji. Lieliskā līdzsvarā bija gan nopietnas diskusijas par grāmatas lomu izglītības procesā, klasikas vietu un lomu lasītprasmes apguvē, vides un ilgtspējas jautājumiem, mākslīgā intelekta plusiem un mīnusiem, gan izklaidējošas, asprātīgas uzstāšanās, kuras ne tikai palīdzēja uzturēt možu un atsperīgu tempu, bet katra arī pievērsās kādai konkrētai ar grāmatniecību saistītai problēmai, liekot par to aizdomāties."

Visas gūtās atziņas šādā apjoma ziņā nelielā rakstā neizklāstīt, tāpēc mēģināsim ieskicēt caurviju motīvus, kas atkārtojās ne viena vien runātāja teiktajā. Izvērtējot situāciju izglītības nozarē, būtiskākā atziņa ir šāda: digitālo resursu nozīme tiek pārspīlēta, ir pilnīgi skaidrs, ka pilnvērtīgā mācību procesā galvenais ir kvalitatīvas, profesionāli sagatavotas drukātas mācību grāmatas un palīgmateriāli skolotājiem, kā arī pašu pedagogu profesionālisms un atbildība par to, lai bērni skolā tiešām kaut ko iemācītos. Tikpat svarīgs ir arī klātienē efekts un emocionālā saikne ar pedagogiem un klasesbiedriem. Digitālos materiālus noteikti vajag izmantot, bet kā papildinājumu, nevis pamatu. Tiešsaistes rīki dod lielāku brīvību, lai paši skolēni varētu efektīvāk plānot savu mācību procesa gaitu, savukārt pedagogi no iepriekš sagatavotu tekstus atkārtotājiem pārtop konsultantos – šis uzdevums ir daudz grūtāks.

Teju katrā diskusijā izskanēja arī jautājums: kā panākt, lai jaunā paaudze lasītu grāmatas? Ļoti būtiska šajā ziņā ir skolas un ģimenes veiksmīga sadarbība. Kādreizējā Portugāles izglītības ministre Izabela Alsada, ilggadīga pedagoģe un bērnu grāmatu autore, uzsvēra, ka abi šie saskaitāmie ir būtiski, bet to secība nav svarīga. 2019. gadā veikts pētījums liecina, ka intereses kritumu par lasīšanu iespaido informācija patēriņa un laika pavadīšanas paradumi ģimenē. Tikai daži laimīgie piedzimst par spontāniem lasītājiem, kuri lasītprīeku uzreiz atklāj paši – pārējie uz to ir jāpamudina. Mazotnē ļoti svarīgi ir lasīt priekšā, izskanēja pat rekomendācija, ka vidējā vecuma grupā un jo sevišķi klasēs, kur daudz bērnu, kuriem mājās nav saskares ar grāmatām un trūkst motivācijas lasīt, lietderīgāk ir lasīt priekšā grāmatu, kuru skolotājs iecerējis apspriest – šādi ar tekstu iepazīstas visi skolēni, un ir daudz vieglāk viņus iesaistīt diskusijās. Bieži tika pieminēts, ka pašiem skolēniem ir vairāk

jāļauj izvēlēties lasāmvielu, tomēr lasīšana jāpadara par pastāvīgu mācību procesa elementu, turklāt – lai varētu pilnvērtīgi spriest par lasīto, izkopt prasmi izteikties un analizēt, grāmata ir jāizlasa no vāka līdz vākam – kopsavilkumu vai fragmentu lasīšana nav jēgpilna. To uzsvēra arī pašreizējais Portugāles izglītības ministrs, lingvists un Nacionālās lasīšanas plāna Zinātniskās padomes loceklis Žuau Kosta. "No pirmajām desmit lappusēm literāra darba diženumu apjaust nav iespējams – autoram ir jādod laiks mums iepatīties." Viņš savā runā pieskārs arī jautājumam, kā panākt līdzsvaru starp popularitāti un kvalitāti, attīstīt gan gaumi, gan prasmi izprast sarežģītākus tekstus. Izglītības sistēmā jābūt vienotai vīzijai par lasīšanas veicināšanu. Jāatceras, ka literatūrai ir sava loma, runājot par visām svarīgākajām tēmām – arī pilsoniskuma audzināšanā. Mūsdienās izplatītais populisms tiecas meklēt vienkāršas atbildes sarežģītām problēmām. Taču 99% pasaules problēmu nav iespējams atrisināt 140 zīmēs. "Literatūra palīdz mums saprast, ka pasaule ir sarežģīta, komplicēta vieta," atgādināja Kosta.

Arī žurnālistes Sara Figereido Kosta un Suzana Moreira Markesa uzsvēra: plaši izplatītais viedoklis, ka mūsdienai cilvēki vairs nespēj uztvert garus tekstus, ir maldīgs un pat kaitīgs. "Neuzskatu, ka vienkāršošana ir pareizais ceļš. Ja zaudēsim spēju lasīt garus tekstus, tas novedīs pie daudz nopietnākām problēmām. Skolās vajadzētu radināt lasīt kritiskus rakstus, recenzijas, varbūt *APEL* vai kādai citai organizācijai būtu iespēja nodrošināt bezmaksas vietni šādām publikācijām, taču to radīšanai un uzturēšanai nepieciešams finansējums," tā S. F. Kosta.

Runājot par lasītprasmes lielo nozīmi, televīzijas komentētājs Paulu Portass un kolumbiešu žurnālists un rakstnieks Žuans Gabriels Vaskess uzsvēra: grāmatas ir ļoti noturīgas – stāsti, sižeta pavērsieni,

aprakstītās koncepcijas iespēžas atmiņā uz ilgu laiku. Bieži vien īsti neapveram, cik cieša ir literatūras saikne ar demokrātisku, brīvu sabiedrību. "Kad sabiedrība sāk zaudēt demokrātiju, tā sāk vajāt rakstniekus, jo viņu iztēle kropļo oficiāli pieņemto realitātes versiju. Pilsoņi, kas lasa daiļliteratūru, spēj kritiski dekonstruēt tekstu un iztulkot sev sacīto. Prasme rakstīt romānu dod mums spēju izprast citu kā individu, tā ir zinātkāre, tolerance, empātija. Bez šīs prasmes sabiedrība zaudē iecietību," uzskata Vaskess, piebilstot, ka lasīšana ir sacelšanās pret dzīves nospraustajām robežām.

Laura Stukle (Ģimenes psiholoģijas centrs LĪNA), Inga Abelīte (Latvijas Mediji), Renāte Punka (Jānis Roze), Skaidrīte Naumova (Madris), Fotogrāfēja Marika Vitiņa (Aminori)

Garainis, kas rosina vārišanos – atceroties konferencē dzirdēto, nāk prātā Imanta Ziedoņa lietotais apzīmējums. Arī LGA un citas ar grāmatniecības jomu saistītās Latvijas organizācijas plāno aktivizēt diskusijas gan par grāmatas lomu sabiedrībā, gan par lasītprasmi. Tuvākā – jau 6. oktobrī Siguldas "Devonā", kur no 6. līdz 8. oktobrim notiks pirmais Siguldas Bērnu literatūras festivāls. Bet 3. novembrī uz starptautisku konferenci gaidām Rīgā, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, Rīgas Grāmatu svētku laikā. Uz drīzu tikšanos!

Paldies brauciena atbalstītājiem! Tas notika ES programmas "Radošā Eiropa" līdzfinansētā projekta "Aldus Up" ietvaros.

CIEMOS PIE LEDES JAUJAS

Lelde Jauja ir romānu "Vīrs, bērni un pieci randiņi" (2020) un "Pārēšanās ābece" (2023) autore. Drīzumā nāks klajā viņas pirmā grāmata bērniem "Tās ir tikai superspējas". Parālēli rakstniecībai Lelde aizraujas ar teātra un kino apmeklēšanu un raksta lugas. Humors ir Ledes dzīves un rakstu darbu neatņemama sastāvdaļa, tālab likumsakarīgi – viņas mīļākā lasāmviela ir komiķu autobiogrāfijas.

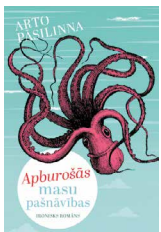

Tā kā Tavas jaunākās grāmatas nosaukums ir "Pārēšanās ābece", man ienāca prātā jautājums: "Vai ir iespējams pārlasīties?"

Pārlasījusies es nekad neesmu (*smejas*). Man liekas, ka tas īsti nav iespējams, tāpēc ka pārēdoties tu savam ķermenim nodari pāri, bet lasīšana kā process tevi bagātina. Protams, vienā brīdī ir svarīgi pateikt stop un padzīvot arī savu dzīvi, ne tikai grāmatu varoņu dzīvi...

Nu jā, tā taču ir bēgšana no savas dzīves?

Absolūti. Grāmatu lasīšana noteikti ir bēgšana, taču ar jebkuru atkarību vai pārmērību ir tā, – kamēr tu pie grāmatas vai seriāla neesi aizsēdējies tiktāl, ka esi aizmirsusi no bērnudārza izņemt bērnu, viss ir kārtībā.

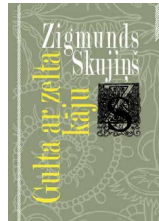
Kas no pēdējā laika lasītā Tev patīcis viavairāk vai bijis, tā teikt, ar lielāko risku nokavēt atgriešanos realitātē?

Pirmā, kas nāk prātā, ir Arto Pāsilinnas romāns "Apburošās masu pašnāvības", man ļoti patika grāmatas melnais humors.

Vai Tev arī ir tā, ka tad, kad paiet ilgāks laiks, Tu neatceries, par ko grāmata

bija, bet drīzāk – savas sajūtas un grāmatas noskaņu?

Jā, sižets es atceros maz, bet mēdz būt atsevišķas epizodes, kas atstāj lielu iespaidu. Vai tamdēļ nav jēgas lasīt? Nē. Ir informācija, kuru aizmirstam, bet attiecīgos brīžos tā ataut. Viena no grāmatām, ko atceros tikai izjūtu līmenī, ir Zigmunda Skujiņa "Gulta ar zelta kāju", ko lasīju vidusskolas laikā. Es atceros nenormālas skumjas, ka grāmata ir beigusies. "Lūdzu, turpinies," man gribējās kliegt. "Kāpēc tu beidzies?" Lai gan nav ne jausmas, par ko tā bija. Ja lasītu šobrīd, tas būtu kā no jauna, bet ir bail pārlasīt, jo gribu palikt pie tām emocijām.

Bet ir gadījies, ka Tu tomēr kādu grāmatu izlasi vēlreiz?

Protams. Es pārslasu Anšlavu Eglīti vai Regīnu Ezeru. Savus favorītus. Viens no padomiem rakstošajiem ir ņemt talantīgu autoru darbus un mēģināt saprast, kā būvēts teksts. Tas ir kā vingrinājums. Nesen pārslasīju Ezeru un vēlreiz secināju, cik bagāta ir viņas valoda.

Esi lasījusi viņas dienasgrāmatu "Visticamāk, ka ne"? Izcila. Brīnišķīgs humors.

Jā, tā man arī ļoti patika. Lasījām to grāmatu klubā. Man patīk dienasgrāmatu žanrs. Esmu, protams, arī Anšlava Eglīša dienasgrāmatas lasījusi, Hermaņa un citas.

Vai Tu varētu publicēt savas dienasgrāmatas?

Es pieļauju, ka es varētu publicēt kaut ko, kas ir balstīts dienasgrāmatā, bet tīrā veidā – nē.

Kad Tu saprati, ka gribi atrasties arī vāka otrā pusē – kā autore?

Tāda konkrēta brīža nebija, bet es agri sāku rakstīt – to pašu dienasgrāmatu, stāstiņus. Pirmais ieraksts dienasgrāmatā bija 12 gadus, tolaik es rakstīju neregulāri, bet kopš 15, 16 gadu vecuma – katru dienu, arī šobrīd.

Iespaidīgi. Jā, bet, turpinot par grāmatām, vai Tev ir nepieciešama grāmatu fiziska klātbūtne?

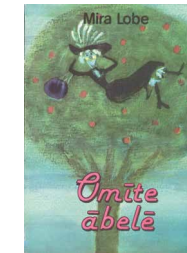
Ļoti. Es salīdzinoši nesen sapratu, ka redzēt, ka man ir grāmatu plaukts, dara mani laimīgu. Es to ieraugu, un man uzreiz gribas smaidīt. Es ļoti maz lasu elektroniski.

Pastāsti, cik sena ir šī mīlestība uz grāmatām? Vai kopš bērnības?

Jā. Bija tā, ka no 6 gadu vecuma man bija sava istaba, un mamma ar gudru ziņu tajā bija ieviesusi grāmatu plauktu. Ļoti laba ideja, starp citu. Un es atceros brīžus, kad kļuva garlaicīgi un es piegāju pie plaukta un meklēju, ko palasīt. Mazpamazām es lasīšanā ievilkos. Spilgtākā bērnības grāmata man

bija par Karlsonu, atceros, ka viņa tēls manī radīja sašutumu – lasīju un domāju, kāds viņš bezkauņa! Īpaši tā epizode ar diviem kūkas gabaliem – vienu lielāku, vienu mazāku, kur Karlsons uzreiz paķer lielāko, un Brālītis brīnās, kā tā drīkst un cik tas nepieklājīgi. Bet Karlsons iejautājās: "Un kuru tad tu ņemtu, ja ņemtu pirmais?" Brālītis saka – mazāko. Un Karlsons tad Brālītim gudri atbild: "Kur tad problēma? Tu tāpat beigās dabū mazāko!" Riktīgs bezkauņa, bet sava loģika tur ir. (*smejamies*). Un otra grāmata, ko labi atceros, ir "Omīte ābelē" – par puisēnu, kuram nav nevienas omītes, bet viņš to atrod ābelē. Katru reizi, kad tajā uzkāpj, tur parādās trakulīga omīte, ar kuru viņam izveidojas attiecības.

Vai esi domājusi, kāpēc Tu lasi? Vai emociju dēļ? Varbūt, lai sevi pārsteigtu, nomierinātu?

Man tā ir ziņkārība. Es ieraugu grāmatu, tā mani ieinteresē, un man vajag to ziņkāri apmierināt. Piemēram, vēl viena grāmata, kas uz mani atstāja lielu iespaidu, bija Selindžera stāsti. Līdz tam likās, ka grāmatās ir uzburta pasaule, tur cilvēki nerunā kā dzīvē, bet te dialogi bija tik dzīvi! Biju sajūsmā, ka var rakstīt arī tā!

Tā tad Tevi vairāk interesē realitāte? Fantāzija – nē?

Fantāzija mani tiešām neinteresē! Mans mīļākais žanrs ir sieviešu komiķu autobiogrāfijas. Kopš sāku skatīties amerikāņu šovu "Saturday Night Live", sapratu, ka

sievietes arī var būt smieklīgas (*smejas*). Latvijā arī kādreiz bija "Savādi gan", bet kopumā te humoršovi nav īsti populāri. Amerikā tas ir pilnīgi citā līmenī. Pirmā komiķes autobiogrāfija, ko izlasīju, bija Tinas Fejas "Bossypants", tagad man sāk veidoties kolekcija.

Arī Tavās grāmatās humors ir klātesošs. Kā Tu nonāci līdz pirmajai grāmatai?

Tas bija romānu konkurss, kas mani stimulēja pabeigt iestrādes. Ar konkursa starpniecību tad arī pirmā grāmata iznāca, tas bija 2020. gadā.

Vai Tu domā par mērķauditoriju, par lasītāju, kad raksti?

Es domāju par lasītāju, bet tas lasītājs esmu es pati. Es gribu rakstīt tā, lai pārlasot man pašai ir interesanti, smieklīgi, lai uzvirto emocijas. Vados pēc principa – ja man būs interesanti, tad, ļoti iespējams, būs vēl kāds, kam būs tāpat.

Nobeigumā par grāmatu klubiem. Tu esi divos. Vai ir svarīgi runāt par izlasīto? Kāda ir grāmatu klubu pievienotā vērtība?

Man grāmatu klubos ir ļoti interesanti gan kā lasītājai, gan kā autorei. Ir noderīgi dzirdēt lasītāju viedokļus, jo būtībā viņi spriež par grāmatu kā par atsevišķu produktu, it kā autors nemaz neeksistētu, it kā aiz tā nestāvētu cilvēks ar savām idejām, vēlmēm, emocijām. Tas man bija atklājums, jo pati mēģinu iepīt autora pozīciju. Vēl grāmatu klubi palīdz kritikas izpratnē. Tu saproti, ka par katru grāmatu būs pilns spektrs atsauksmju, turklāt tās būs absolūti pretrunīgas. Gluži kā par manu grāmatu: viens saka, kāpēc nav laimīgu beigu, otrs: kā? Bija laimīgas beigas! Trešais: man nepatika, ka nav risinājuma, un ceturtais: ļoti labi, ka nav risinājuma, jo tad grāmata zaudētu vērtību. Mani nomierina, ka viedokļi ir ļoti dažādi, jo būtībā katrs grāmatā izlasa to, kas pašam tobrīd ir aktuāli. Piemēram, nesen klubā lasījām Peļēvinu, un es pamanīju, ka tur praktiski nav sieviešu tēlu. Pārējie pabrīnījās, jo nepievērsa tam uzmanību. Bet es šobrīd sevi jūtu izteiktāku feminismu, man ir svarīgi, lai grāmatās ir arī sieviešu tēli. Lai ir līdzsvars. Šajā ziņā man ļoti patika Lāslo Ģurko grāmata "Doktora Fausta laimīgais gājiens pa elli", jo tajā bija viss – profesionālā dzīve, ģimene, attiecības, tā nebija izolēta. Man patīk, kad grāmatā ataino pilnīgu pasauli – visu kūku, nevis tikai gabaliņu no tās.

Sagatavoja Inga Pizāne

LABĀKAIS NO ABĀM PASAULĒM

Izdevniecībā "Latvijas Mediji" iznāks Vācijas libāniešu rakstnieka PJĒRA JARAVĀNA starptautisku atzinību guvušais un daudzās valodās tulkotais romāns "Paliek tikai ciedri". Rakstnieku intervēja kultūras žurnāliste Linda Kusiņa-Šulce.

Foto: Maximilian Heinrich

Pjers Jaravāns dzimis Jordānijā, uzaudzis mātes dzimtenē Vācijā, bet par savu otro dzimteni vienmēr uzskatījis valsti, no kuras nācis viņa tēvs – Libānu. Tādēļ nav pārsteidzoši, ka par debijas romāna centrālo tēlu izvēlēts Vācijā libāniešu bēgļu ģimenē dzimis zēns Samīrs, kura

tēvs Brahīms pēkšņi pazūd bez pēdām, kad dēlam tikai desmit gadu. Kaut arī dzimis un audzis Vācijā, garīgi Samīrs dzīvo Libānā, seko līdzī politiskajiem notikumiem Brahīma dzimtenē, pēta tās vēsturi un visur meklē pazudušā tēva pēdas. Meklējumi kļūst par viņa dzīves centrālo asi, vadmotīvu, līdz beidzot, mīļotās sievietes mudināts, viņš dodas uz Libānu, lai atklātu patiesību. Romāna tulkojums latviešu valodā iznācis ar programmas "Radošā Eiropa" atbalstu.

Kas bija jūsu galvenais impulss romāna "Paliek tikai ciedri" sarakstīšanai?

Kopš pašas bērnības mani vienmēr fascinējusi Libāna, vienmēr esmu to uzskatījis par otrajām mājām un mīļēju uz turieni braukt kopā ar vecākiem. Bet zināju ļoti maz par tās vēsturi, un, kad 2015. gadā nolēmu izpētīt par to vairāk, sapratu, ka pagātne bijusi ļoti sāpīga un ka valsts ir tālu no tās paradīzes, par kādu to iztēlojos.

Turklāt 2015. gadā Vācijā sākās plašas debates par bēgļiem un skaidri iezīmējās labējās politiskās noslieces, kas man šķita šokējošas. Iespējams, pirmo reizi aptvēru, ka pats esmu bēgļu bērns. Nolēmu uzrakstīt romānu par ģimeni, kas saplosīta starp divām valstīm, galvenokārt lai tiktu skaidrībā pats ar savām jūtām. Dabiski, ka romāns kļuva par sava veida "atbildi" uz to, kas notika Vācijā, bet tas nebija mans sākotnējais nolūks. Es mīlu labus stāstus un gribēju

tādu uzrakstīt arī pats. Mana pieredze un zināšanas par Libānu palīdzēja.

Vai jūsu tēvs – nosacīti, protams, – ir Brahīma prototips? Varbūt stāstnieka meistarībā, jo arī jūsu tēvs jums bērnībā ir stāstījis stāstus.

Es laikam drīzāk teiktu, ka Brahīms savā ziņā ir senās Tuvo Austrumu stāstniecības prototips, viņš tiešām ir stāstnieks. Ar saviem stāstiem viņš liek dēlam Samīram ilgoties pēc Libānas. Tādēļ viņa stāstiem, kaut arī tie stāstīti ar labu nodomu, ir katastrofāls blakusefekts, jo tie liek Samīram justies "libāniskam", kas viņa uztverē ir pretstats "vāciskajam", lai gan viņš nekad nav redzējis Libānu pats savām acīm. Arī mans tēvs stāstīja stāstus, bet viņš nebija rakstnieks. Viņš izgudroja smieklīgus pastāstījumus par runājošiem dzīvniekiem. Daļas no viņa stāstiem esmu izmantojis savā romānā.

Jūs pats neesat bēglis, bet vai jums nācies izjust savu "citādību" līdzīgi, kā to jūt Samīrs? Protams, neskaitot eksistenciālo "citādības" izjūtu, no kuras, šķiet, cieš ikviens pusaudža vecumā.

Domāju, mana privilēģija – tas, ka man ir vācu tautības māte un izskats, kas vairāk nācis no viņas puses, – man aiztaupījis daudz sāpju, kad biju jaunāks. Es neizskatos pēc arāba, tādēļ man nekad nav bijis jāsaskaras ar rasismu vai aizspriedumiem. Taču man bija draugi, kam abi vecāki bija libāņu izcelsmes, un viņi auga ļoti atšķirīgi, viņiem noteikti bija grūtāk, un viņi savu "citādību" izjuta ikdienā. Es laikam teiktu, ka man tika labākais no abām pasaulēm – pieaugot man bija gan draugi vācieši, gan citzemnieki, mūsu mājās bija vācu un libāņu ēdiens... Mani vienmēr ietvēra daudzveidīga sabiedrība, kas ir ļoti svarīga, lai radītu saprašanos un iecietību pret citiem cilvēkiem.

Vai "Paliek tikai ciedri" tulkots arī arābiski? Un, ja tā, ko par romānu sacīja Libānas lasītāji?

Nē, grāmata nav tulkota arābiski, bet es laikam par to nejutos nelaimīgs, jo tādā gadījumā man

noteikti būtu jāsaskaras ar tādām lietām kā cenzūra un tamlīdzīgi. Libānas lasītāji var izlasīt grāmatu angļiski vai franciski, un esmu saņēmis ļoti pozitīvas atsauksmes.

Pieņemu, ka ne tikai no viņiem esat dzirdējis labas atsauksmes. Vai ir kas tāds, kas jūs īpaši aizkustinājis?

Dažreiz cilvēki man teikuši, ka viņiem [lasot romānu] bijusi sajūta, ka esmu izstāstījis viņu personīgo stāstu. Tēli, viņu konflikti, viņu vēsture ļoti rezonējusi, un tas, protams, ir ļoti aizkustinoši, kad cilvēki lasa izdomātu stāstu un grāmatā pazīst paši sevi un savas pieredzes.

"Paliek tikai ciedri" kļuva par bestselleru Vācijā, valstī, kas vienmēr piedāvājusi patvērumu bēgļiem, īpaši no Tuvajiem Austrumiem. Vai jūs teiktu, ka šī grāmata kaut kādā veidā iespaidojusi sabiedrības nostāju un uzskatus?

Domāju, romāns pavisam noteikti licis lasītājiem daudz skaidrāk apzināties, ko tas nozīmē – atstāt valsti un ģimeni, un ka neviens no nedara joku pēc, bet gan eksistenciālu iemeslu dzīti. Mans romāns nebija vienīgais, kas pievērsās šai tēmai, kad tas iznāca 2016. gadā. Interesantā kārtā bija daudzi vairāku jaunu autoru romāni par viņu vecāku dzimtajām zemēm – Irānu, Šrilanku, Irāku un tamlīdzīgi. It kā trešā paaudze būtu nolēmusi runāt par tiem jautājumiem, par kuriem viņu vecāki runāt nespēja.

Bet skatīsimies patiesībai acīs: labējās tendences pasaulē kopš tā laika ir tikai augušas, politiskais klimats dramatiski mainījies. Tādēļ ir vēl svarīgāk, lai mēs turpinām stāstīt savus stāstus, jo stāsti ir spēcīgs līdzeklis, ar ko sasniegt cilvēku sirdis.

Esat ne tikai prozas rakstnieks, bet iesaistāties, turklāt izcili, arī dzejas slamos. Kas jums patīk vislabāk šajās atšķirīgajās radošajās izpausmēs?

Pavisam godīgi jāsaka, kopš 2016. gada vairs dzejas slamos nepiedalos, bet līdz tam biju to darījis desmit gadus. Galvenā atšķirība ir, protams, šo tekstu garumā un tas, ka romānu rakstāt lasošai auditorijai, kamēr dzejas slams domāts klausītājiem. Kas attiecas uz struktūru, nepieciešami atšķirīgi prasmju komplekti – romāns ir daudz sarežģītāk rakstāms, kamēr slama teksts nedrīkst būt pārāk sarežģīts,

jo klausītājiem ir tikai šis viens mirklis, kurā tam sekot līdz.

Brīdinu lasītājus – turpmāk rakstītais satur spoilerus par "Paliek tikai ciedri" sižetu, tādēļ tiem, kas vēlas saglabāt noslēpumu, nākamo jautājumu labāk nelasīt.

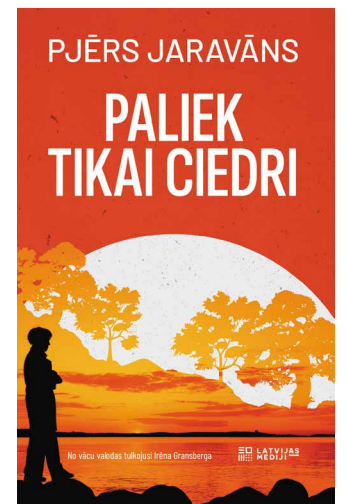
Starp romāna noskaņām un tēmām, kuras mani labā nozīmē vajāja pēc tā izlasīšanas, bija mana nespēja pašai sev paskaidrot, kādēļ Brahīms pamet ģimeni tieši tā, kā viņš to izdara. Ne tas, ka vispār aiziet, lai gan viņš droši vien varētu arī paņemt vecāko dēlu uz Vāciju, bet tas, ka nocērt visas saiknes ar savu ģimeni...

Kad grāmata iznāca, man bija ļoti interesanti vērot, ka tikai lasītājiem eiropiešiem šī stāsta daļa šķita dīvaina. Libāņu lasītāji, piemēram, man par to nekad nav jautājuši. Domāju, Brahīma izturēšanās izskaidrojama tikai tad, ja ņem vērā tādus faktorus kā kultūra un identitāte. Tāpat jums jāņem vērā vecākā dēla nozīme arābu kultūrā. Teiksim, vārds "Abū" nozīmē nevis

vienkārši "tēvs", tajā ietverts arī, kā tēvs cilvēks ir. Brahīms nav "Abū Samīrs", viņš ir "Abū Jūsefs", jo Jūsefs ir viņa pirmdzimtais dēls. Tajā balstās visa viņa identitāte un arī vārds. Un, tā kā Jūsefs piedzimis no citas sievietes, kura turklāt ir arī citas reliģijas pārstāve, (no Brahīma skatpunkta)

būtu neiespējami vest Jūsefu uz Vāciju un integrēt viņu [turienes sabiedrībā]. Samīrs to visu zina. Viņš zina – vai uzzina –, ka viņa tēvs ir Abū Jūsefs, tādēļ arī pieņem. Iespējams, tieši šajā grāmatas daļā kultūru sadursme kļūst visredzamākā.

Intervija tapusi sadarbībā ar izdevniecību "Latvijas Mediji".

Artline®

JAPĀŅU KVALITĀTE, INOVĀCIJAS UN FUNKCIONALITĀTE

janisroze.lv

PIEDĀVĀJUMI PIRCĒJA KARTES ĪPAŠNIEKIEM

01.10. – 31.10.2023.

-40%

Pildspalvas (ražotājs UNIWIN, zilas, svītrkodi: 8907430001954, 8904348053600)

-30%

ARTLINE rakstāmpiederumi, švammes magnētiskajām tāfelēm (ražotājs SHACHIHATA)

-25%

Grāmatzīmes

-30%

Mapes, mapes-stūriši (ražotājs BEKKING & BLITZ, izmērs A4)

-30%

Mugursomas

-25%

Grāmata
€ 7,43 € 9,90

-20%

Galda spēle
€ 28,68 € 35,85

Saņem atlaides pie sadarbības partneriem!

-20%

-15%

-10%

-10%

-10%

Piedāvājums spēkā, uzrādot Pircēja karti. Atlaides nesummējas.

Akcijas preču pieejamība var atšķirties, ar aktuālo piedāvājumu aicinām iepazīties uz vietas veikalā. janisroze.lv

Niks Keivs

UN ĒZELIS IERAUDZĪJA EŅĢELI

ATKĀRTOTS IZDEVUMS!

“Šajā Nika Keiva romānā ir viss, kas plūst no viņa agrīnajiem skaņdarbiem — purvaino Amerikas dienvidu gotiskās ainavas, krāšņa valoda, trauksmais ritms un nebeidzami iekšējo dēmonu ganāmpulki, kas skrubinās pa varoņu dvēselēm kā pa atskaņojušās ģitāras stīgām. Pirms, pēc un arī lasīšanas laikā noteikti jānoklausās Nika Keiva, Mika Hārvija un Eda Kleitona-Džounsa 1998. gada albums ar tādu pašu nosaukumu — *And the Ass Saw the Angel.*”

Svens Kuzmins

No angļu valodas tulkojis Mārtiņš Pomahs
Grāmatas mākslinieks Jānis Esītis

 Dienas
Grāmata

ISSN 2592-9119

9 772592 911002 >